

Rzeźba terenu a środowisko przyrodnicze w Polsce – klucz odpowiedzi

Geografia

Rzeźba terenu a środowisko przyrodnicze w Polsce – klucz odpowiedzi

Zadanie 1: Jakie są charakterystyczne cechy rzeźby i krajobrazu poszczególnych pasów rzeźby Polski?

Odpowiedź:

Pobrzeża – dość duże różnice wysokości względnej (szczególnie na obszarach wysoczyznowych); silne rozczłonkowanie rzeźby; występowanie jezior przybrzeżnych; niewielka liczba i gęstość występowania jezior polodowcowych.

Pojezierza – duże różnice wysokości względnej; silne rozczłonkowanie rzeźby terenu; występowanie licznych jezior polodowcowych oraz zagłębień bezodpływowych; silnie zaznaczone w terenie pradolina; powszechne występowanie torfowisk; znaczna część obszaru pokryta przez lasy.

Niziny – niewielkie różnice wysokości względnej; słabe rozczłonkowanie rzeźby terenu; występowanie lokalnych zespołów wydm śródlądowych; praktycznie brak jezior polodowcowych; występowanie jezior krasowych; lokalnie wyraźnie zaznaczone w terenie wały morenowe; znaczna część obszaru pokryta przez użytki rolne.

Wyżyny – duże różnice wysokości względnej; lokalnie silne rozczłonkowanie terenu (szczególnie na obszarach z pokrywą lessową); występowanie licznych suchych dolin oraz przełomów rzecznych; większość obszarów pokryta przez użytki rolne.

Kotliny – niewielkie różnice wysokości względnej; obszary ograniczone pasem wyżyn oraz gór; w miejscach gdzie wyżyny oraz góry zbliżają się do siebie występują tzw. bramy, zajęte głównie przez użytki rolne; występowanie wielu dużych miast (Bielsko-Biała, Kraków, Tarnów, Rzeszów);

Góry – duże lub bardzo duże różnice wysokości względnej; silne rozczłonkowanie rzeźby; występowanie bardzo licznych dolin oraz przełomów rzecznych, pomiędzy którymi biegną grzbiety; większość obszaru pokryta przez lasy, na obszarach o relatywnie niewielkich spadkach występują użytki rolne; lokalnie występuje rzeźba polodowcowa (Tatry).

Zadanie 2: Podaj trzy różnice w krajobrazie Tatr Wysokich oraz Tatr Zachodnich. Jaka jest podstawowa przyczyna różnic w rzeźbie i pokryciu terenu tych mezoregionów?

Odpowiedź: W Tatrach Wysokich znajdziemy wiele jezior cyrkowych (karowych) – w Tatrach Zachodnich takich jezior praktycznie brak;

Rzeźba terenu a środowisko przyrodnicze w Polsce – klucz odpowiedzi

Tatry Zachodnie są pokryte w przeważającej części przez lasy lub kosodrzewinę – w Tatrach Wysokich dużą powierzchnię zajmuje roślinność wysokogórska, charakterystyczna dla pięter hal i turni;

W Tatrach Wysokich występuje piętro turni, tj. skalistych szczytów nie pokrytych praktycznie żadną roślinnością – w polskich Tatrach Zachodnich takich szczytów brak.

Podstawowym czynnikiem różnicującym rzeźbę i pokrycie terenu tych dwóch mezoregionów jest główny typ skał budujących podłoże – w Tatrach Zachodnich są to przeważnie wapień, dolomity i margle, w Tatrach Wysokich – granitoidy.

Zadanie 3: Zidentyfikuj formy geomorfologiczne lub formacje roślinne występujące w wymienionych lokalizacjach. Jakie były główne czynniki, które doprowadziły do ich powstania?

Odpowiedź: Lucni Bouda/Śnieżka – torfowisko wysokogórskie; czynnik – występowanie zagłębienia terenu na wypłaszczeniu grzbietu górskiego połączone z wysokimi średnimi rocznymi sumami opadów oraz występowaniem roślinności wysokogórskiej;

Łysica – gołoborze; czynnik – wietrzenie fizyczne (mrozowe) piaskowców kwarcyticznych w warunkach klimatu peryglacjalnego;

Połonina Wetlińska – połoniny; czynnik – wycięcie lasów na grzbiecie górskim i prowadzenie intensywnego wypasu przez ludność wołoską zamieszkującą dawniej Bieszczady.

Zadanie 4: Jak nazywają się te doliny? W jakim okresie i erze geologicznej powstały?

Odpowiedź: Wąwozy; okres – holocen, era kenozoiczna

Zadanie 5: W jakich skałach powstały doliny z zadania 4.? Z jakiego okresu i z jakiej ery geologicznej pochodzą te skały?

Odpowiedź: Lessy; okres – plejstocen, era kenozoiczna

Rzeźba terenu a środowisko przyrodnicze w Polsce – klucz odpowiedzi

Zadanie 6: Jaki jest związek między użytkowaniem terenu na tych obszarach a rzeźbą terenu?

Odpowiedź: Systemy wąwozowe są porośnięte lasami (przeważnie liściastymi), zaś obszary pomiędzy tymi systemami (tzw. wierzchowiny) są użytkowane rolniczo – są zajęte głównie przez grunty orne. Taki stan rzeczy wynika z faktu, iż na lessach wykształciły się żyzne gleby (płowe, czarnoziem), które są intensywnie użytkowane rolniczo. W związku z tym, że skały lessowe są jednak plastyczne, łatwo ulegają erozji, w związku z czym na osiach dolin powstały widoczne systemy wąwozowe, będące skutkiem intensywnej erozji wodnej liniowej.

Zadanie 7: Porównaj rzeźbę oraz pokrycie terenu obu regionów (wskaz przynajmniej trzy różnice w rzeźbie oraz trzy w pokryciu terenu).

Odpowiedź:

Różnice w rzeźbie:

Pojezierze Kaszubskie – większe różnice wysokości względnej; występowanie licznych, wyraźnie zaznaczonych dolin; występowanie zagłębień bezodpływowych.

Wysoczyzna Kaliska – mniejsze różnice wysokości względnej; występowanie nielicznych, słabo zaznaczonych dolin; brak zagłębień bezodpływowych.

Różnice w pokryciu terenu:

Pojezierze Kaszubskie – występowanie dużych kompleksów leśnych; występowanie łąk i pastwisk w dolinach rzek; występowanie licznych jezior i rzek.

Wysoczyzna Kaliska – przewaga użytków rolnych, niewielkie obszary porośnięte przez las; użytki rolne również w dolinach rzek; rzeki nieliczne, brak jezior.

Zadanie 8: Jakie jest ukształtowanie terenu Żuław Wiślanych? Jaki proces doprowadził do powstania takiego typu rzeźby? Jaki ma ona wpływ na zagospodarowanie terenu?

Odpowiedź: Obszar Żuław Wiślanych jest wybitnie równinny – doprowadził do tego proces akumulacji drobnoziarnistego materiału niesionego przez Wisłę w jej odcinku ujściowym. W związku z tym, że teren jest równinny, zaś na aluwiach rzecznych wytworzyły się bardzo żyzne gleby – mady – Żuławy Wiślane są intensywnie użytkowane rolniczo (dominują grunty orne).

Rzeźba terenu a środowisko przyrodnicze w Polsce – klucz odpowiedzi

Zadanie 9: Przyjrzyj się ukształtowaniu powierzchni wybrzeża Morza Bałtyckiego w okolicach tych miejscowości, a następnie do każdej lokalizacji przyporządkuj typy wybrzeża, formy geomorfologiczne, skały oraz roślinność, które można tam spotkać:

Wybrzeże niskie, wybrzeże wysokie, wydmy nadmorskie, klify, gliny polodowcowe, piaski eoliczne, nadmorski bór bażynowy, bór sosnowy

Odpowiedź:

Międzyzdroje: wybrzeże wysokie, klify, gliny polodowcowe, bór sosnowy

Łeba: wybrzeże niskie, wydmy nadmorskie, piaski eoliczne, nadmorski bór bażynowy

Jastrzębia Góra: wybrzeże wysokie, klify, gliny polodowcowe, bór sosnowy

Hel: wybrzeże niskie, wydmy nadmorskie, piaski eoliczne, nadmorski bór bażynowy

Dziękujemy za skorzystanie z naszych materiałów.

Zespół Edukacji Esri Polska Sp. z o.o.

OBSERWUJ NAS

Platforma edukacyjna

Facebook

Grupa nauczycieli

Geografia